

Recenzió. A német nemzetiségi oktatásban használt tankönyv

Lazri Judit (2001): *Kombi Spielheft Kombi Spielheft, Konzept-H Könyvkiadó*

GÖLCZ MIRA – MÁRKUS ÉVA

Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kaszr, Neveléstudományi Doktori Iskola – Eötvös Loránd Tudományegyetem, Tanító- és Óvóképző Kar

A tankönyv az általános iskola alsó tagozatára készült, az első osztályos, kezdő nyelvtanulók részére. A nemzetiségi tankönyvjegyzékben szerepel. A nemzetiségi oktatásban használható tankönyveket központilag, rendeletben szabályozzák¹.

A tankönyv szemlélete korszerű, a jelen kor oktatási, tanulói, tanítói és szülői elvárásaihoz alkalmazkodó. Faji, nemi, etnikai és vallási előítéletektől mentes, hiszen egy Magyarországon élő kisebbség nyelvi oktatásához készült. A környezet, a kulturális örökség, nemzetiségi értékek védelmére ösztönöz. Előszó, ajánlás nem tartozik a könyvhöz. Első osztályos, írni és olvasni még nem tudó gyermekeknek készült. A tananyag strukturáltsága megfelelő. A tananyagot 11 jól tagolt részre osztja (Spielen, Schule, Schulweg, Familie, Im Haus/Im Zimmer, Essen/Trinken, Bad/Körper, Tiere, Jahr, Feiertage, Lieder). A tananyaghoz választott képek, ábrák minősége szépen kidolgozott. Egy-egy új szó képpel és képaláírással is sze-

repel, mely megkönnyíti az otthoni gyakorlást, tanulást is. Az adott tanóra tervezett tananyag, szómennyiség megfelelő, bár a könyvben egy-egy anyagrész gyakorlására csak néhány feladatot találunk. A tanítóknak kreatívnak kell lenniük ahhoz, hogy kiegészítő példákkal, játékokkal, feladatokkal segítsék a tanulók tananyag-elsajátítását. A tananyagrészek fokozatosan egymásra épülnek. A tananyag utal az interdiszciplináris vonatkozásokra (környezet, ének-zene, rajz stb.), így valósítva meg a tantárgyközöttség elvét. A tankönyv figyelembe veszi a tanulók lelki és szociális érettségének szintjét. Ismeret- és feladatmennyisége arányos a tanulók befogadóképességével és a rendelkezésre álló idővel, bár véleményünk szerint több, változatosabb gyakorlati példára lenne benne szükség. A könyv szaknyelvben nem gazdag, hiszen ennél a korosztálynál csak nyelvtanilag egyszerű szavakat, szó szerkezeteket, mondatokat használunk a nyelvtanítás során. Ezáltal a könyv nyelvezete és stílusa a tanulók életkorának megfelelő. Ügyel a közvetítendő ismeretek életszerű bemutatására például párbeszéd használatával.

Tanulásmódszertani szempontból megállapíthatjuk, hogy néhány helyen, sajnos nem mindenhol ad a könyv lehetőséget az önellenőrzésre. A tankönyv otthoni tanulásra csak akkor alkalmas, ha a szülők beszélnek az adott nyelvet, hiszen konkrét utasítások magyarul egyáltalán nem, de németül is csak ritkán jelennek meg egy-egy feladatnál. A követelmények a tanuló számára nyilvánvalóak. A tankönyv kihasználja azokat a lehetőségeket, amelyekkel a tanulók érdeklődését felkelti, tanulásra, gyakorlásra motiválja. Játékra, cselekvésre, feladatmegoldásra ösztönöz.

¹ https://ofi.hu/sites/default/files/attachments/nemzetisegi_a_nemzetisegi_tankonyvrendeles_gyakorlati_kerdesei.pdf

Az illusztrációk sokfélék (képek, ábrák, grafikonok, sémák, térképek stb.) Tartalmuk összhangban áll a tankönyv magyarázó szövegével. Az illusztrációk száma megfelelő, azok hatékonyan segítik a tanulást (nem pusztán dekoratív szerepük van). Konkrét, a feladatokra irányuló kérdések nincsenek a tankönyvben. Reprodukzív és elemző, a fontos területekre irányuló kérdéseket a tanítóknak maguknak kell kitalálniuk. Ha a tankönyv használhatóságát próbáljuk elemezni a tanítók szempontjából, akkor a vélemények vélhetően nagyon eltérőek lennének. A tankönyv a legfontosabb, a gyermekek életkorához alkalmazkodó témával foglalkozik, megtanítja az ezekhez kapcsolódó fontosabb szavakat, egyszerű kifejezéseket, mondatokat. Sajnos nem tartalmaz elég gyakorló feladatot, tehát ezek kitalálása, megalkotása a tanítókra hárul.

Differenciálás egyáltalán nincs benne, tehát egy olyan gyermek számára, aki otthonról hozott tudással már rendelkezik, akár könnyen unalmassá is válhat. Hivatkozások (irodalom, forrás, kép, ábra stb.) egyáltalán nem találhatóak a könyvben. A tankönyv alkalmas

a követelményekben előírt tantárgyi készségek és képessége fejlesztésére. A könyv írástanítást nem tartalmaz. Ez azért helyes, mert a tanulók ekkor kezdik el a magyar nyelv olvasását és írását is tanulni, tehát ha párhuzamosan folyrna a két különböző nyelv írástanítása, az összezavarná a gyereket. A gyerekek életkori sajátosságait figyelembe véve kibővítő lenne a könyv mozgásos, játékos feladatokkal, olyan énekekkel, melyekhez játékok, mozgások kapcsolódnak, mert a gyermekek figyelmében ebben a korban 10–15 percnél nem terjed tovább. Nemzetiségi nevelésben-oktatásban használatos tankönyv révén akár az év szokásaihoz kapcsolódó feladatokkal is bővíthető lehetne a könyv. Előnye a könyvnek, hogy alsó tagozatra teljesen kidolgozott a folytatása is. Jelenleg minden kötethez tankönyv és munkafüzet is tartozik. A mai kor oktatási igényeihez igazodva a könyv digitalizált formában is elérhető. A digitális használattal a pedagógusok lehetőséget kapnak arra, hogy tanóráikat színesebbé, változatosabbá tegyék, hiszen a jelen kor tanulóinak és szüleinek ez elvárása.

Gölcz Mira és Márkus Éva (2018): Recenzió. Lazri Judit (2001): *A német nemzetiségi oktatásban használt Kombi Spielheft Kombi Spielheft*, Konzept-H Könyvkiadó című tankönyvről. *Gyermeknevelés*, 6. 1. sz., 111–112.